

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sža/29/2015
Identifikačné číslo spisu:	7015200054
Dátum vydania rozhodnutia:	25.08.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Igor Belko
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:7015200054.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Igora Belka a z členov JUDr. Ing. Miroslava Gavalca, PhD. a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. v právnej veci navrhovateľky: 1/ Q. G. J. Z., nar. XX.XXXXX. v U. B., Líbya, líbyjská štátna príslušnosť, arabská národnosť, etnická príslušnosť kmeň Warfalla, moslimské vierovyznanie sunnitskej vetvy, trvalý pobyt v zahraničí v meste U. B., bez bližšieho označenia, okres U. B., región W., S., 2/ K. E. G. M. Z., nar. XX.XXXXX, 3/ Z. E. G. M. Z., nar. XX.XXXXX, momentálne bytom U. XXXXX/X, X., právne zastúpení Mgr. Jarmilou Vargovou, advokátkou so sídlom pracoviska Brečtanová 21, Bratislava, proti odporcovi: Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky - Migračný úrad, Pivonková 6, Bratislava o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporcu ČAS: MU-268-18/PO-Ž-2014 zo dňa 4.12.2014, o odvolaní navrhovateľov proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/3/2015-30 zo dňa 15. apríla 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Košiciach č. k. 5Saz/3/2015-30 zo dňa 15. apríla 2015 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľom právo na náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

I.

PREDMET KONANIA

Krajský súd v Košiciach rozsudkom uvedeným vo výroku potvrdil rozhodnutie č. ČAS: MU-268-18/PO-Ž-2014 zo dňa 4.12.2014 v časti o neudelení azylu, ktorým odporca podľa § 13 ods. 1 zákona č. 480/2002 Z. z. o azyle a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení platnom v čase vydania napadnutého rozhodnutia (ďalej len „zákon o azyle“) navrhovateľom neudelil azyl a podľa § 13a a § 20 ods. 4 zákona o azyle im poskytol doplnkovú ochranu na dobu jedného roka odo dňa nadobudnutia právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Podľa názoru krajského súdu odporca správne vyhodnotil výpoveď navrhovateľky vo všetkých dôvodoch jej odchodu z krajiny pôvodu. K výroku o neudelení azylu zdôraznil, že predpokladom na

udelenie azylu je podľa § 8 zákona o azyle existencia opodstatnených obáv z prenasledovania z dôvodov uvedených v tomto ustanovení. K naplneniu a preukázaniu konania, ktoré je definované ako prenasledovanie, okrem všeobecných predpokladov musí pristúpiť aj individuálne konanie subjektov, smerujúce voči konkrétnej osobe. Tu však faktor prenasledovania alebo jeho hrozby nebol naplnený. Žiaden štátny orgán nevykonával voči navrhovateľke žiadne kroky administratívneho, trestného, či iného postihu. Odporca sa podrobne zaoberal dôvodmi žiadosti navrhovateľky a tieto skutočnosti vyhodnotil z hľadiska kritérií uvedených v zákone o azyle a Ženevského dohovoru o právnom postavení utečencov z roku 1951. Neboli preto po právnej stránke splnené predpoklady udelenia azylu navrhovateľke.

Záver o neudelení azylu je vecne správny, nakoľko žiadateľka objektívne nečelila žiadnemu prenasledovaniu zo strany štátnych orgánov, ani takému konaniu zo strany neštátnych pôvodcov. Navyše navrhovateľka je príslušníčkou kmeňa Warfalla, ktorý v meste Beni Walid prevláda a nečelí žiadnym problémom.

V prípade navrhovateľky tak nebola preukázaná opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru a zákona o azyle.

K námietke, že odporca mal vziať do úvahy aj prítomnosť humanitných dôvodov, vyplývajúcich zo žiadosti navrhovateľky, krajský súd uviedol, že rozhodnutie udeliť či neudeliť azyl z humanitných dôvodov je vecou správneho uváženia správneho orgánu a vo vzťahu k výsledku tohto rozhodnutia nie je prieskum súdu možný. Pokiaľ odporca nezistil žiadnu subjektívnu okolnosť, ktorá by zakladala sama o sebe dôvod pre udelenie azylu z humanitných dôvodov a z toho dôvodu úvahu k takejto okolnosti nerozviadol, nepochybil. Zároveň vychádzal aj z Nariadenia Ministra vnútra SR č. 34/2014. Napriek tomu odporca venoval náležitú pozornosť skúmaniu podmienok poskytovania zdravotnej starostlivosti pre deti navrhovateľky v krajine pôvodu a za tým účelom si zaobstaral potrebné podklady. Zaoberal sa aj prístupom k vzdelaniu. Nie je tak dôvodná námietka navrhovateľky, že odporca nedostal požadované informácie ohľadom stave školstva a zdravotníctva. Z administratívneho spisu odporcu vyplýva, že sa nepodarilo nájsť aktuálne informácie o školstve a zdravotníctve v meste Bani Walid, ale k situácii v školstve a zdravotníctve v Lýbii boli priložené informácie, z ktorých odporca vychádzal pri svojom rozhodnutí.

K námietke, týkajúcej sa možnej diskriminácii osôb so zdravotným postihnutím v krajine pôvodu, vyplývajúcej zo správy, predloženej v oprávnom prostriedku, krajský súd dodal, že odporca venoval náležitú pozornosť zdravotnému stavu detí navrhovateľky a ak na základe predloženej zdravotnej dokumentácie vo vzájomnej súvislosti so správami o krajine pôvodu dospel k záveru, že nie je potrebné udeliť azyl, nepochybil. Neuplatňovanie ústavou garantovaných práv osobám s telesným, zmyslovým, mentálnym alebo duševným postihnutím nepreukazujú opodstatnenosť obáv z prenasledovania z rasových, národnostných, náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo Ženevského dohovoru z roku 1951 o postavení utečencov a zo zákona o azyle.

Krajský súd preto nepovažoval námietky oprávneho prostriedku navrhovateľky ohľadne nedostatočného zistenia skutkového stavu a nepreskúmateľnosti rozhodnutia pre nedostatok dôvodov, za dôvodné. Jej námietky neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu. Krajský súd považuje za zrejmé, z akých argumentov odporca vychádzal, pričom dospel k záveru, že ten vykonal rozsiahle dokazovanie, vyhodnotil ho riadnym spôsobom a riadne zistil skutkový stav.

II.

Odvolanie navrhovateľov proti rozsudku krajského súdu

Proti uvedenému rozsudku podali navrhovatelia včas odvolanie, z dôvodov, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonával navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

K nesprávnemu právnemu posúdeniu veci navrhovateľa uviedli, že navrhovateľka svoju žiadosť o azyl zakladá na fyzickom a mentálnom postihnutí svojich detí. Nesúhlasia so závermi krajského súdu, nakoľko nezohľadnenie lekárskeho správy maloletých detí nemožno považovať za náležitú pozornosť a zároveň tu nie je zachovaný prvoradý záujem dieťaťa podľa článku 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Zároveň čl. 22 Dohovoru, ktorý upravuje postavenie detí, ktoré žiadajú o azyl a čl. 23, ktorý obsahuje úpravu vo vzťahu k postihnutým deťom hovoria o potrebe zabezpečiť pre dieťa ochranu, dôstojnosť, zvláštnu starostlivosť a poskytnúť podporu a pomoc rodičom takýchto detí. Štátne orgány sú povinné konať pri akomkoľvek rozhodnutí o právach dieťaťa v súlade s jeho najlepším záujmom. V prípade rozhodnutia súdu tomu tak nebolo. Konajúci súd opomenul fakt, že pri konaní o medzinárodnej ochrane ide o prospektívne rozhodovanie, teda rozhodovanie do budúcnosti, typickým pre utečencov na území ako je navrhovateľka a jej deti. Preto záver súdu o tom, že navrhovateľka neuviedla žiadne prípady prenasledovania považujú za nesprávne právne posúdenie. Predchádzajúce prenasledovanie nie je podmienkou pre udelenie azylu. Konajúci súd ako aj odporca sa mali zaoberať rizikom prenasledovania navrhovateľky a jej detí v prípade návratu do krajiny pôvodu. Za nesprávne považujú navrhovateľa tvrdenia súdu týkajúce sa azylu z humanitných dôvodov, nakoľko v prípade navrhovateľky a jej detí sa jedná o dôvod, ktorý sám o sebe zakladá dôvod na udelenie humanitného azylu. V prípade navrhovateľky a jej detí boli tvrdené dôvody na udelenie humanitného azylu, preto ich mal odporca rozobrať a posúdiť všetky dôkazy, ktoré boli za týmto účelom predložené, zverejniť správnu úvahu a prípadné neudelenie azylu odôvodniť.

K neúplnému zistenému skutkovému stavu navrhovateľa uviedli, že nesúhlasia ani s tvrdením krajského súdu, že odporca náležite skúmal poskytovanie zdravotnej starostlivosti a zaošetroval si potrebné podklady. Z verejne dostupných správ vyplýva, že hoci Ústava rieši práva osôb s telesným, zmyslovým, mentálnym a duševným postihnutím a žiada, aby štát poskytoval peňažné a iné druhy sociálnej pomoci, výslovne však nezakazuje diskrimináciu. Vláda nemohla efektívne vymáhať tieto ustanovenia kvôli administratívnej neschopnosti. Takto je de facto zabránený prístup takýchto osôb k vzdelaniu, práci, informáciám. Čelia spoločenskej stigmatizácii a porušovaniu ľudských práv. Odporca rovnako neodôvodňuje, ako sa vysporiadal s právami dieťaťa tak, ako im to garantuje Dohovor o právach dieťaťa a ako skúmal možnosti viesť riadny život. Krajský súd mal preskúmať, či boli vyslovené tvrdenia ohľadom žiadosti o humanitný azyl a či sa týmito tvrdeniami a dôkazmi odporca zaoberal. Neúplne tak zistil skutkový stav. Prvostupňový súd neúplne zistil skutkový stav a dospel k nesprávnemu právnemu posúdeniu veci, keď konštatoval nenaplnenie podmienok na udelenie azylu. Majú za to, že súd mal posudzovať prípad navrhovateľky a jej detí s ohľadom na postavenie maloletých detí, ktoré kvôli ich hendikepu spadajú do osobitnej sociálnej skupiny a tým by boli vystavené diskriminačným opatreniam v krajine pôvodu. Keďže tak krajský súd neurobil, nesprávne prípad právne posúdil.

Žiadali preto odvolací súd, aby rozsudok krajského súdu zmenil tak, že rozhodnutie odporcu zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

III.

Vyjadrenie odporcu k odvolaniu navrhovateľa

Odporca vo svojom vyjadrení k odvolaniu odporcu uviedol, že sa s právnym názorom krajského súdu v plnej miere stotožňuje. V ostatnom sa pridrižiava svojho vyjadrenia k opravnému prostriedku zo dňa 20.2.2015.

Navrhovateľka v priebehu konania neuviedla, že by bola v krajine pôvodu prenasledovaná, resp. mala obavy z prenasledovania z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle. Dôvody, ktoré uviedla, nie sú takými dôvodmi. Dôvody pre poskytnutie azylu sú zákonom pomerne úzko vymedzené a nepokrývajú celú škálu porušovania ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom uznaných dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len najvlastnejšia existencia ľudskej

bytosti a práva a slobody s ňou spojené, pričom udelenie azylu podľa § 8 zákona o azyle je viazané objektívne na prítomnosť prenasledovania ako skutočnosti definovanej v § 2 písm. d) zákona o azyle alebo na odôvodnené obavy z tejto skutočnosti. Odporca má povinnosť zistiť skutočný stav vecí podľa § 32 správneho poriadku, len v rozsahu uvedených dôvodov. Odporca preskúmal napadnuté rozhodnutie v rozsahu dôvodov uvádzaných v opravnom prostriedku a dospel k názoru, že správny orgán rozhodol na základe správneho právneho posúdenia vecí, pretože navrhovateľka nepreukázala obavy z prenasledovania z dôvodov uvedených v § 8 zákona o azyle. V odôvodnení rozhodnutia zistený stav vecí komplexne opísal, uviedol z akých podkladov pri rozhodnutí vychádzal, a prečo navrhovateľke azyl neudelil.

Pokiaľ ide o azyl z humanitných dôvodov, zákon o azyle výslovne neukladá povinnosť správneho orgánu uviesť do výroku negatívne rozhodnutie o neudelení azylu z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle. Nejde o nárok, o ktorom musí rozhodnúť ex lege, ale o výsledok správneho uváženia správneho orgánu, ktorý nie je preskúmateľný súdom. Odporca z dôvodu zdravotného stavu detí navrhovateľky, vychádzajúceho zo zdravotných správ, ako aj po posúdení všeobecnej bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu navrhovateľky, pristúpil k posúdeniu možnosti udelenia azylu z humanitných dôvodov, a tak, ako je uvedené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že azyl z humanitných dôvodov nemožno v tomto prípade udeliť, pretože neboli splnené podmienky článku 13 Nariadenia ministra vnútra SR č. 34 z r. 2014, kde sú stanovené podmienky, za ktorých možno udeliť azyl z humanitných dôvodov. Poskytnutie doplnkovej ochrany zabezpečuje náležitú ochranu navrhovateľky a jej detí.

Navrhoval preto rozsudok krajského súdu potvrdiť.

IV.

Argumentácia rozhodnutia odporcu

Z rozhodnutia odporcu vyplýva, že navrhovateľka požiadala o udelenie azylu alebo o poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR z dôvodu obavy o svoj život ako aj o život členov svojej rodiny, nakoľko v Líbyi sú ozbrojené nepokoje a z dôvodu, že má dve handicapované deti, ktoré by v Líbyi nemali takú starostlivosť ako na Slovensku. Na Slovensku sa cíti bezpečne a chce tu zostať žiť s celou svojou rodinou. Súčasne požiadala o udelenie medzinárodnej ochrany pre svoje maloleté deti.

Na územie SR pricestovala na platné schengenské víza z Líbye spolu s deťmi v roku 2010 za účelom zlúčenia rodiny s manželom, ktorý mal na území SR povolený prechodný pobyt. Manžel mal povolený prechodný pobyt za účelom štúdia na Technickej univerzite v Košiciach, od roku 2009 do 9.3.2015.

Počas vstupného pohovoru uviedla, že o udelenie azylu žiada hlavne preto, že v Líbyi by jej mentálne postihnutým deťom nebola poskytnutá potrebná zdravotná starostlivosť ani špeciálne vzdelanie, čím by ostali odrezané od sociálneho života. Druhým dôvodom jej žiadosti o azyl je, že v Líbyi je nepriaznivá bezpečnostná situácia, ktorá by okrem iného mohla mať dopad aj na jej deti a mohlo by u nich nastať zhoršenie zdravotného stavu. Oba dôvody jej žiadosti o medzinárodnú ochranu korešpondujú s dôvodmi jej manžela.

Ďalej uviedla, že v krajine pôvodu nebola nikdy členkou ani sympatizantkou žiadnej politickej strany, organizácie či hnutia. Zároveň vyhlásila, že nikdy nebola v krajine pôvodu trestne stíhaná a nemala žiadne problémy s bezpečnostnými či inými zložkami štátu. V Líbyi nikdy žiadne problémy nemala a iné dôvody svojej žiadosti neuviedla.

Pre účely podpory svojich tvrdení menovaná do konania o azyle ďalej predložila zdravotnú dokumentáciu svojich maloletých detí a potvrdenia o návšteve špeciálnej základnej školy pre žiakov s telesným postihnutím v Košiciach.

V priebehu správneho konania boli všetky skutočnosti uvedené žiadateľkou objektívne vyhodnotené a komplexne posúdené. Na základe výpovede menovanej a všetkých dostupných informácií je zrejmé, že

nesplnila zákonom stanovené podmienky pre udelenie azylu na území SR.

Menovaná v krajine pôvodu nevyvíjala žiadnu činnosť, pre ktorú by jej v súčasnosti hrozila akákoľvek perzekúcia zo strany polície, armády či iných zložiek štátu. Vo vzťahu k nej nedošlo k žiadnemu konaniu zo strany štátnych orgánov, ktoré by bolo možné zaradiť pod pojem prenasledovanie v zmysle § 2 písm. d) zákona o azyle, kde sa hovorí, že prenasledovaním sa rozumie závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v: 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4. neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2 zákona o azyle, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

Na základe dostupných informácií vykazuje bezpečnostná situácia s ohľadom na mesto Bani Walid stále určitú nestabilitu a konfliktný charakter. Mestu Bani Walid dominuje kmeň Warfalla, ktorý je považovaný za najväčší a veľmi vplyvný kmeň v Líbyi a za vlády bývalého vodcu Kaddáfího mal ako jeho podporovateľ významné postavenie. Toto mesto ako jedno z posledných počas konfliktu padlo do rúk povstalcov. V ostatnom čase v tomto meste síce nie sú hlásené väčšie ozbrojené konflikty, situácia však naďalej ostáva nestabilná. Bani Walid vykazuje ešte aj v dnešnej dobe značné následky ťažkých bojov, i keď postupne prebieha jeho obnova. Analýza politického násillia v Afrike uvádza, že konfliktné udalosti neustále narastajú, prevláda chaotický stav správy Líbye, čo je dôvod prehlbujúcej sa politickej priepasti a politického násillia. Nestabilita a premenlivosť bezpečnostnej situácie sa prejavuje paralizou formálnych vojenských inštitúcií a ideologickými rozpormi medzi povstaleckými skupinami, čo rozširuje priepasť medzi etnickými, politickými a sociálnymi rozdielmi, ktoré sa poprieť nedajú. Na druhej strane, menovaná ale nepatrí do skupiny osôb, ktoré sú v Líbyi bezprostredne ohrozené nejakou formou perzekúcie. Uvádza etnickú príslušnosť ku kmeňu Warfalla, ktorý v meste Bani Walid prevláda, a ktorý tam nečelí žiadnym problémom. V minulosti nikdy nečelila žiadnemu prenasledovaniu podľa definície uvedenej v zákone o azyle, tak isto ako ani členovia jej rodiny, ktorí v Líbyi žijú. Nejedná sa teda o osobu, ktorá by bola v Líbyi ohrozená. Na základe uvedeného je zrejmé, že menovanej nehrozí žiadna z foriem prenasledovania taxatívne vymenovaných v § 2 zákona o azyle. V prípade menovanej teda neboli naplnené dôvody na udelenie azylu na území SR z dôvodu opodstatnenosti jeho obáv z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine tak, ako to vyplýva zo zákona o azyle a zo Ženevského dohovoru.

Menovaná však ako hlavný dôvod svojej žiadosti o azyl uviedla, že chce na Slovensku ostať z dôvodu, že by v krajine pôvodu jej mentálne postihnutým deťom nebola poskytnutá potrebná zdravotná starostlivosť ani špeciálne vzdelanie. Z dôvodu zdravotného stavu jej detí pristúpil migračný úrad k posúdeniu jej žiadosti z pohľadu udelenia azylu z humanitných dôvodov. Treba však podotknúť, že ani samotný zdravotný stav, jeho liečba či prístup k špeciálnemu vzdelaniu nie je dôvodom na udelenie azylu na území SR. Tento dôvod ale možno subsumovať pod možnosť udeliť azyl z humanitných dôvodov podľa § 9 zákona o azyle. Toto ustanovenie zákona má svoj základ výlučne v zákone o azyle. Zákon však uvádza iba formuláciu "ministerstvo môže udeliť", Z tohto jasne vyplýva, že na udelenie azylu z humanitných dôvodov neexistuje právny nárok a je výlučne na uvážení štátu, komu bude takýto azyl udelený. Podmienky udelenia azylu z humanitných dôvodov v SR nie sú presne definované. Jediná norma, ktorá sa nimi zaoberá je Nariadenie ministra vnútra SR č. 34/2014 čl. 13 a hovorí, že azyl z humanitných dôvodov môže byť udelený neúspešným žiadateľom o azyl najmä z radov prestarnutých, traumatizovaných alebo ťažko chorých osôb, ktorých návrat do krajiny pôvodu by mohol predstavovať značné fyzické alebo psychické útrapy, prípadne až smrť. Do tejto kategórie však menovaná a jej deti nespádajú. Nejedná sa o osoby prestarnuté, traumatizované ani ťažko choré. Treba pripustiť, že deti menovanej vykazujú najmä zaostalý celkový vývoj, ale i napriek týmto obmedzeniam môžu v rámci

svojich možností žiť normálny život. Navyše im ich mentálne postihnutie nebráni životu v Líbyi. Nepotrebnú žiadnu špeciálnu liečbu ani užívať lieky, ktoré by boli v Líbyi nedostupné. Menovaná síce uvádza zdravotné problémy svojich detí ako primárny dôvod, ale predovšetkým s ohľadom na jej snahu zabezpečiť im čo najlepší prístup k vzdelaniu a sociálnym interakciám, čo by v krajine pôvodu zabezpečiť kvôli nízkej úrovni špecializovaného školstva v tejto oblasti nemohla. S ohľadom na uvedené dôvody nie je potrebné, aby mala menovaná a jej deti udelený azyl. Vzdelanie im môže byť zabezpečené aj ako cudzincom, navyše majú na území SR aj povolený pobyt.

Vzhľadom na to, že neboli splnené dôvody pre udelenie azylu, bolo potrebné v zmysle zákona o azyle tiež posúdiť, či žiadateľka spĺňa podmienky pre poskytnutie doplnkovej ochrany na území SR, ktorá sa poskytuje vtedy, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bola v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavená reálnej hrozbe vážneho bezprávia.

Doplnková ochrana je inštitút, ktorý je možné udeliť v prípade splnenia zákonom špecifikovaných podmienok. Viaže sa na existenciu reálnej hrozby vážneho bezprávia. Pričom vážnym bezprávím sa podľa § 2 písm. f) zákona o azyle rozumie: 1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, 2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo 3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

V prípade menovanej bola vyhodnotená reálna hrozba vážneho bezprávia najmä s poukázaním na zdravotný stav oboch detí. V predloženej dokumentácii menovanej sa nachádzajú najmä lekárske nálezy detských neurológov, lekárskech genetikov, pediatrov a fyziaterov. Obe deti vykazujú podľa týchto materiálov celkové vývinové zaostávanie s poruchou vývoja reči, mentálnu retardáciu, pričom u chlapca vykazujú tieto symptómy slabší variant. Z pohľadu psychologického vyšetrenia sú charakterizované ako deti s fyzickým a psychickým postihnutím. Na základe výsledkov z doterajších genetických vyšetrení však nie je možné jednoznačne určiť ich diagnózu. Nedajú sa ani jednoznačne vylúčiť určité druhy dedičných ochorení, ktoré by mohli byť spôsobené pokrvnou príbuznosťou rodičov (bratranec - sesternica). Z dôvodu neurčenej diagnózy, ale s ohľadom na objektívny zdravotný stav oboch detí, migračný úrad nespochybňuje potrebu odlišného a špeciálneho prístupu v prípade zdravotnej starostlivosti i vzdelania, ako to vyplýva z uvedených dokumentov a na základe výpovede menovanej a v týchto intenciách bola vyhodnotená aj jej žiadosť. Z dostupných informácií je známe, že zdravotná starostlivosť dostupná v Líbyi je ovplyvnená nielen bojmi, pri ktorých došlo k poškodeniu nemocníc, ale aj skutočnosťou, že hrozí totálny chaos v poskytovaní zdravotnej starostlivosti potom, ak by Líbyu opustil zahraničný zdravotnícky personál (podľa údajov tvorí 60 percent zamestnancov nemocníc pochádzajúcich z Filipín a 20 percent z Indie). V dôsledku zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie nastala evakuácia viacerých medzinárodných organizácií z krajiny, čo malo za následok, že tisíce vysídlených a zraniteľných osôb sa stalo závislých od nepripravených sietí, prevádzkovaných dobrovoľníkmi. Navyše v oblasti vzdelávania zdravotne postihnutých osôb existuje len malá časť škôl v krajine pôvodu, ktoré sú schopné poskytnúť adekvátne služby v tejto oblasti, najmä z dôvodu nedostatku špecializovaného personálu. Vzhľadom na zdravotný stav detí menovanej je zrejmé, že ide o zraniteľnú skupinu osôb a posúdením dostupných informácií o krajine pôvodu má migračný úrad za to, že by bola vo veľkej miere narušená možnosť ich prístupu k adekvátnej zdravotnej starostlivosti a príslušnému vzdelaniu v krajine pôvodu. Preto nemožno predpokladať, že by menovaná a jej deti dostali v Líbyi, ktorá sa ešte stále v súčasnosti spamätáva zo štádia občianskej vojny, zo strany štátu primeranú pomoc, keď zatiaľ štát ani zďaleka nemá dostatočný dosah, aby sa postaral o všetky sféry života. Preto často môže dochádzať k diskriminačnému jednaniu, ktoré môže byť zapríčinené rôznymi okolnosťami, a ktoré by bolo možné považovať za neľudské zaobchádzanie. Navyše článok 15 Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím zaväzuje Zmluvné strany prijať všetky účinné legislatívne, správne, súdne alebo iné opatrenia, aby sa na rovnakom základe s ostatnými zabránilo mučeniu alebo krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu osôb so zdravotným postihnutím. Do takejto kategórie spadajú aj deti menovanej. Je teda zrejmé, že vrátením menovanej do Líbye by bolo v súčasnej situácii porušením práv jej detí, nakoľko nie je preukázateľné, že by nenastala taká situácia, ktorá by sa dala charakterizovať ako neľudské zaobchádzanie, a ktorá by mohla priamo ovplyvniť zdravotný stav jej detí, prípadne ich život. Okrem uvedeného treba vziať do úvahy aj situáciu v meste Bani Walid, ktorá je v

súčasnosti nestabilná. Návrat mentálne postihnutých osôb do napätej bezpečnostnej situácie v súčasnej dobe nie je možný. Treba brať do úvahy, že oproti bežným obyvateľom ide o zraniteľnejšiu skupinu osôb, ktorá sa sama nedokáže brániť a adekvátne vyhodnotiť bezpečnostné riziká a nástrahy. Z toho dôvodu sú v oveľa väčšej miere ohrozené neselektívnym násilím a môžu sa stať obeťou rôznych útokov.

Pri posudzovaní kritérií vážneho bezprávia a na základe princípu individuálneho posudzovania každej jednej žiadosti o potrebu poskytnutia medzinárodnej ochrany sa správny orgán prikláňa k záveru, že v prípade návratu osoby menovanej do krajiny jej pôvodu nemožno s dostatočnou istotou predpokladať, že by jej a jej deťom nemohlo hroziť mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest. Napriek posúdeniu jej žiadosti o udelenie azylu ako irelevantnej z hľadiska zákona o azyle, resp. Ženevského dohovoru, sa migračný úrad v súvislosti s informáciami o situácii v Líbyi, v prípade menovanej prikláňa k potrebe poskytnutia jej doplnkovej formy medzinárodnej ochrany. A to najmä po priklonení sa k tomu, že v jej prípade ide o zraniteľnú osobu so zdravotne postihnutými deťmi, ktorá potrebuje na život zabezpečenie určitej starostlivosti a jej neposkytnutie by mohlo ohroziť ich zdravotný stav, prípadne život, a dalo by sa to subsumovať pod neľudské zaobchádzanie. Problémy, s ktorými by sa v Líbyi mohla stretnúť nie sú individuálneho charakteru a nijakým spôsobom nesúvisia s jej činnosťou, ale sú výlučne všeobecného charakteru a vyplývajú z aktuálnej zlej bezpečnostnej situácie v krajine. Preto správny orgán rozhodol, že je potrebné menovanej poskytnúť doplnkovú ochranu na území SR.

V.

Právny názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku) preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo a jednomyselne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z. z.) dospel k záveru, že rozsudok krajského súdu je potrebné potvrdiť. Rozhodol bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa ustanovenia § 250ja ods. 2 OSP s tým, že deň vyhlásenia rozhodnutia bol zverejnený na úradnej tabuli súdu a na internetovej stránke Najvyššieho súdu Slovenskej republiky www.nsud.sk. Rozsudok bol verejne vyhlásený dňa 25. augusta 2015 (§ 156 ods. 1 a ods. 3 OSP).

V predmetnej veci je predmetom odvolacieho konania rozsudok krajského súdu, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie odporcu v časti o neudelení azylu navrhovateľovi, preto primárne v medziach odvolania Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací preskúmal rozsudok krajského súdu ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, pričom v rámci odvolacieho konania skúmal aj napadnuté rozhodnutie odporcu, najmä z toho pohľadu, či sa krajský súd vysporiadal so všetkými námietkami navrhovateľky v oprávnom prostriedku a z takto vymedzeného rozsahu, či správne posúdil zákonnosť a správnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neudelí azyl žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 8 alebo 10.

Podľa ust. § 8 zákona ministerstvo udelí azyl, ak tento zákon neustanovuje inak, žiadateľovi, ktorý

- a) má v krajine pôvodu opodstatnené obavy z prenasledovania z rasových, národnostných alebo náboženských dôvodov, z dôvodov zastávania určitých politických názorov alebo príslušnosti k určitej sociálnej skupine a vzhľadom na tieto obavy sa nemôže alebo nechce vrátiť do tohto štátu, alebo
- b) je v krajine pôvodu prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd.

Podľa ust. § 2 písm. d/ zákona o azyle na účely tohto zákona sa rozumie prenasledovaním závažné alebo opakované konanie spôsobujúce vážne porušovanie základných ľudských práv alebo súbeh rôznych opatrení, ktorý postihuje jednotlivca podobným spôsobom, ktoré spočíva najmä v 1. použití fyzického alebo psychického násillia vrátane sexuálneho násillia, 2. zákonných, správnych, policajných alebo súdnych opatreniach, ktoré sú diskriminačné alebo sú vykonávané diskriminačným spôsobom, 3. odmietnutí súdnej ochrany, ktoré vedie k neprimeranému alebo diskriminačnému potrestaniu, 4.

neprimeranom alebo diskriminačnom trestnom stíhaní alebo treste, 5. trestnom stíhaní alebo treste za odmietnutie výkonu vojenskej služby v čase konfliktu, ak by výkon vojenskej služby zahŕňal trestné činy alebo činy uvedené v § 13 ods. 2, 6. konaní namierenom proti osobám určitého pohlavia alebo proti deťom.

§ 10 zákona o azyle rieši otázku udelenia azylu na účel zlúčenia rodiny manželovi azylanta, resp. slobodným deťom azylanta do 18 rokov ich veku, resp. rodičom slobodného azylanta mladšieho ako 18 rokov, pričom azylantom je cudzinec, ktorému bol udelený azyl.

Podľa ust. § 20 ods. 4 zákona o azyle ak ministerstvo rozhodne o neudelení azylu alebo o odňatí azylu, rozhodne tiež, či cudzincovi poskytne doplnkovú ochranu; to neplatí, ak sa v rámci opakovanej žiadosti o udelenie azylu rozhodne o neudelení azylu a cudzinec už má poskytnutú doplnkovú ochranu.

Podľa ust. § 13c ods. 1 zákona o azyle ministerstvo neposkytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ak nespĺňa podmienky uvedené v § 13a alebo § 13b.

Podľa ust. § 13a zákona o azyle ministerstvo poskytne doplnkovú ochranu žiadateľovi, ktorému neudelilo azyl, ak sú vážne dôvody domnievať sa, že by bol v prípade návratu do krajiny pôvodu vystavený reálnej hrozbe vážneho bezprávia, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa ust. § 2 písm. f/ zákona o azyle je vážnym bezpráviem 1. uloženie trestu smrti alebo jeho výkon, 2. mučenie alebo neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trest, alebo 3. vážne a individuálne ohrozenie života alebo nedotknuteľnosti osoby z dôvodu svojvoľného násillia počas medzinárodného alebo vnútroštátneho ozbrojeného konfliktu.

§ 13b zákona o azyle rieši otázku poskytnutia doplnkovej ochrany na účel zlúčenia rodiny manželovi, slobodným deťom, resp. rodičom slobodného cudzinca, ktorým sa poskytla doplnková ochrana.

Z administratívneho spisu je zjavné, že odporca vykonal v konaní dokazovanie procesne legálnymi dôkazmi, a to výsluchom navrhovateľky a obsahom správ o krajine pôvodu (materiál "Libya" z 13.11.2014 vedený v internej databáze migračného úradu pod č. p.: MU-ODZS-2014/000000412-002 ako aj informácie z tlače za rok 2014.).

V odvolaní proti rozsudku krajského súdu navrhovateľa namietali, že súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností a rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Najvyšší súd Slovenskej republiky k uplatneným námietkam považuje za dôležité zdôrazniť, že tieto neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozhodnutia krajského súdu, ani zákonnosť napadnutého rozhodnutia odporcu.

Z obsahu spisu krajského súdu vyplýva, že krajský súd rozhodol bez pojednávania v súlade s § 250f OSP a za použitia § 250q ods. 2 OSP dospel k názoru, že napadnuté rozhodnutie odporcu je potrebné potvrdiť ako vecne správne.

Na podrobné závery krajského súdu o nesplnení podmienok na udelenie azylu odvolací súd v podrobnostiach odkazuje na odôvodnenie rozsudku krajského súdu, s ktorým sa v plnom rozsahu stotožňuje.

Odvolací súd zhodne s názorom krajského súdu dospel k záveru, že odporca riadne zistil skutkový stav veci a z tohto podkladu neskôr vychádzal pri svojom rozhodnutí o neexistencii dôvodov pre udelenie azylu v zmysle ust. § 8 a § 10 zákona o azyle, podľa ust. § 13 ods. 1 zákona o azyle.

Odporca sa aj podľa názoru odvolacieho súdu podrobne zaoberal všetkými skutočnosťami a k ich vyhodnoteniu nemožno mať žiadne výhrady.

Odvoláciu námietku navrhovateľky, ktorou vyčítala krajskému súdu neúplné zistenie skutkového stavu, Najvyšší súd Slovenskej republiky nepovažoval za dôvodnú. Krajský súd podľa názoru odvolacieho súdu riadne preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo, a na základe vykonaného dokazovania dospel k správnym skutkovým zisteniam. Odvolací súd je toho názoru, že odporca rozhodol o žiadosti navrhovateľky na základe náležité zisteného skutkového stavu, keďže navrhovateľka nespĺnila podmienky pre udelenie azylu uvedené v § 8 alebo v § 10 zákona o azyle, ale spĺnila podmienky na poskytnutie doplnkovej ochrany uvedené v § 13a zákona o azyle.

Zhoršená bezpečnostná situácia v krajine pôvodu bola odporcom vzatá do úvahy, pri poskytnutí medzinárodnej ochrany vo forme doplnkovej ochrany, ktorej zmyslom a účelom je poskytnúť subsidiárnu ochranu a možnosť legálneho pobytu na území SR tým žiadateľom o medzinárodnú ochranu, ktorým nebol udelený azyl, ale u nich by bolo (z dôvodov taxatívne uvedených v zákone o azyle) neúnosné, neprimerané či inak nežiaduce požadovať ich vycestovanie. Aplikácia tohto inštitútu doplnkovej ochrany sa viaže k objektívnym hrozbám po prípadnom návrate žiadateľa do krajiny pôvodu, teda čiastočne k iným skutočnostiam nastávajúcim v odlišnom čase než v prípade aplikácie inštitútu azylu.

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že povinnosť zistiť skutočný stav veci podľa § 32 zákona č. 71/1967 Zb. (Správny poriadok) má odporca len v rozsahu dôvodov, ktoré žiadateľ v priebehu správneho konania uviedol. Pričom zo žiadneho ustanovenia zákona nemožno vyvodiť, že by odporcovi vznikla povinnosť, aby sám domýšľal právne relevantné dôvody pre udelenie azylu žiadateľom neuplatnené a následne k týmto dôvodom vykonal príslušné skutkové zistenia.

Navrhovateľka počas celého správneho konania uvádzala ako dôvody svojej žiadosti, obavu o svoj život a život svojich detí z dôvodu zlej bezpečnostnej situácie v krajine pôvodu a nedostatočnú starostlivosť pre jej hendikepované deti v krajine pôvodu. Odporca vo svojom rozhodnutí riadne a dostatočne zdôvodnil, že takýto dôvod nie je podraditeľný pod žiaden z relevantných dôvodov v zmysle zákona o azyle, pričom treba pripomenúť, že za prenasledovanie v zmysle § 8 zákona o azyle je možno považovať len také ohrozenie života či slobody, ktoré je trpené, podporované či prevádzané štátnou mocou, pričom zlá bezpečnostná situácia v krajine pôvodu a nedostatok zdravotnej starostlivosti, chýbajúce špeciálne školy pre maloleté deti nie sú relevantným dôvodom pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. Odporca preto nepochybil, ak dôvody uvádzané navrhovateľkou nepovažoval za relevantné pre udelenie azylu a s týmto zdôvodnením sa odvolací súd plne stotožňuje.

Na tomto mieste považuje odvolací súd za dôležité zdôrazniť, že azyl je výnimočný inštitút konštruovaný za účelom poskytnutia ochrany tomu, kto z dôvodov v zákone stanovených pociťuje oprávnenú obavu z prenasledovania v krajine, ktorej je občanom.

Azyl ako právny inštitút nie je a nikdy nebol univerzálnym nástrojom pre poskytnutie ochrany pred bezprávnym postihujúcim jednotlivca alebo celé skupiny obyvateľov. Dôvody poskytnutia azylu sú zákonom vymedzené pomerne úzko a nepokrývajú celú škálu porušenia ľudských práv a slobôd, ktoré sú tak v medzinárodnom ako aj vo vnútroštátnom kontexte uznávané. Inštitút azylu je aplikovateľný v obmedzenom rozsahu, a to len pre prenasledovanie zo zákonom stanovených dôvodov, kedy je týmto inštitútom chránená len existencia ľudskej bytosti a práva a slobody s ňou spojené.

K odvolacej námietke navrhovateľky, ktorá krajskému súdu vyčítala nesprávne právne posúdenie, považuje odvolací súd za dôležité zdôrazniť nasledujúce: Z ustanovenia § 8 zákona o azyle vyplýva, že účelom priznania azylu je poskytnúť ochranu tomu, kto je prenasledovaný za uplatňovanie politických práv a slobôd alebo cíti oprávnenú (odôvodnenú) obavu z prenasledovania z dôvodov v zákone vymedzených. Aby mohla byť poskytnutá ochrana formou azylu, musí byť preukázané, že je nositeľkou určitého presvedčenia (politického, náboženského, a podobne), pre ktoré je v krajine, ktorej občianstvo

má (v krajine jeho posledného trvalého bydliska), reálne prenasledovaná, alebo je prenasledovaná z dôvodov príslušnosti k jasne vymedzenej sociálnej skupine, resp. má dôvodnú obavu, že by k takému prenasledovaniu mohlo v jej prípade dôjsť.

Podľa odvolacieho súdu záver odporcu o tom, že navrhovateľka nenaplnila podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle je vecne správny a krajský súd nepochybil, keď jeho rozhodnutie potvrdil.

Z odôvodnenia rozhodnutia odporcu nevyplyva, že by ten nerozhodoval o právach detí v súlade s ich najlepšimi záujmami. Odporca riadne vyhodnotil navrhovateľkou tvrdené dôvody aj pokiaľ ide o jej maloleté deti a správne vyhodnotil, že tu nie je dôvod na poskytnutie azylu. Vzhľadom na zlú bezpečnostnú situáciu, ako aj ich zdravotný stav im bola poskytnutá doplnková ochrana, ktorá je vzhľadom na situáciu navrhovateľky a jej maloletých detí postačujúca.

Odvolací súd nesúhlasí ani s konštatovaním navrhovateľky v odvolaní proti rozhodnutiu krajského súdu o tom, že odporca skúmal iba minulosť, t. j. či navrhovateľka čelila prenasledovaniu v krajine pôvodu v minulosti. Aj keď odporca konštatoval, že navrhovateľka v krajine pôvodu prenasledovaná nebola, z odôvodnenia rozhodnutia odporcu je zrejmé, že sa zaoberal aj rizikom prenasledovania navrhovateľky a jej detí v prípade návratu do krajiny pôvodu.

Pokiaľ ide o udelenie azylu z humanitných dôvodov, je zrejmé, že odporca sa vo svojom rozhodnutí, na strane 4, riadne zaoberal možnosťou jeho udelenia, pritom ako správne uviedol, na jeho udelenie neexistuje právny nárok a je na úvahe správneho orgánu, či takýto azyl bude udelený.

Najvyšší súd Slovenskej republiky po preskúmaní administratívneho spisu odporcu ako aj spisu krajského súdu zistil, že odporca pri zisťovaní skutkového stavu veci postupoval dôsledne a starostlivo, obstaral dostatok informácií o krajine pôvodu navrhovateľky, tvrdenia navrhovateľky s týmito informáciami porovnal a mohol tak vo veci urobiť autoritatívny záver. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil, že by odporca, resp. krajský súd k niektorým predloženým podkladom neprihliadol. Z rozhodnutia odporcu vyplýva, že situáciu v krajine pôvodu dostatočne zistil a popísal s odkazom na zdroje, z ktorých informácie čerpal. Z odôvodnenia rozhodnutia odporcu je zrejmé, akým spôsobom odporca konfrontoval údaje navrhovateľky s informáciami o krajine jeho pôvodu, a na základe akých skutočností dospel k záveru, že navrhovateľka nespĺňa podmienky pre udelenie azylu v zmysle zákona o azyle. Najvyšší súd Slovenskej republiky nezistil žiadne pochybenie pri zisťovaní a hodnotení skutkového stavu. Námietky navrhovateľky obsiahnuté v odvolaní proti rozsudku krajského súdu vyhodnotil ako nedôvodné.

Odvolací súd dospel k záveru, že nemožno nič vyčítať krajskému súdu, ktorý sa dostatočne zaoberal všetkými námietkami a dospel k správne mu záveru, že opravný prostriedok navrhovateľky nebol dôvodný.

Navrhovateľka neuviedla v odvolaní také relevantné skutočnosti, ktoré by záver o zákonnosti rozhodnutí a postupov odporcu a krajského súdu vyvrátili, odvolacie námietky neboli spôsobilé spochybniť vecnú správnosť napadnutého rozsudku, a preto s poukazom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky napadnutý rozsudok krajského súdu postupom podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 224 ods. 1 OSP v spojení s § 246c a § 250k ods. 1 OSP tak, že navrhovateľke vzhľadom na jej neúspech v konaní náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.